

Co warto wiedzieć, zanim podejmie się decyzję o zrobieniu testu na HIV?

- Co to jest „test na HIV”?
- Jak wykonywany jest test na HIV?
- Jak długo czeka się na wynik testu?
- Co oznacza ujemny wynik testu?
- Co oznacza dodatni wynik testu?
- Kto powinien zrobić sobie test?
- Gdzie najlepiej zrobić test?
- Jak odbiera się wynik testu?

Pytania, które warto sobie zadać przed podjęciem decyzji o wykonaniu testu w kierunku obecności przeciwciał anti-HIV

Zakażenie HIV rozpoznać można tylko po wykonaniu testu w kierunku obecności przeciwciał anti-HIV.

Co to jest test na HIV?

Ten test nie wykrywa samego wirusa HIV, nie wykrywa też AIDS*.

Test wykrywa przeciwciała skierowane przeciwko wirusowi, produkowane przez układ odpornościowy człowieka zakażonego HIV. Wyprodukowanie przeciwciał w takiej ilości, by mogły być zauważone przez test wymaga czasu (ten czas nazywany jest okienkiem serologicznym). Dlatego od momentu, w którym mogło dojść do zakażenia do zrobienia testu powinny minąć 3 miesiące.

We wszystkich laboratoriach wykonywane są tak zwane **testy przesiewowe**.

Testy III generacji pozwalają na wykrycie przeciwciał przeciwko wirusowi HIV należących do klasy zarówno IgG, jak i IgM (immunoglobulin G - IgG, pojawiających się później w odpowiedzi na zakażenie, niż immunoglobuliny M - IgM).

Testy IV generacji wykrywają przeciwciała przeciwko wirusowi HIV oraz antygen p24 wirusa. Antygen p24 pojawia się we krwi wcześniej, niż przeciwciała skierowane przeciwko wirusowi.

Niezależnie od metody wykonywania testu najlepiej, by od ryzykownego momentu do zrobienia badania minęły 3 miesiące.

Jak wykonywany jest test na HIV?

Wykonanie testu wymaga pobrania niewielkiej próbki krwi. Na ogół nakłuwa się żyłę w zgięciu łokciowym. Nie trzeba być przed tym na czczo.

W Polsce do pobierania krwi używa się zawsze sterylnych, jednorazowych igieł i strzykawek.

Jak długo czeka się na wynik testu?

W zależności od tego, gdzie wykonuje się test, czas oczekiwania na wynik to jeden do kilku dni. Jeżeli wynik testu przesiewowego okaże się dodatni, wówczas konieczne będzie wysłanie krwi do laboratorium wykonującego testy potwierdzające zakażenie, to znaczy testy Western blot, co może się wiązać z dłuższym oczekiwaniem na wynik.

Co oznacza wynik ujemny testu?

Wynik ujemny (negatywny) testu przesiewowego oznacza, iż w badanej krwi nie znaleziono przeciwciał przeciwko wirusowi HIV. Jeśli przez 3 miesiące poprzedzające wykonanie testu nie było żadnych sytuacji, które mogłyby doprowadzić do zakażenia HIV (na przykład kontaktów seksualnych z osobami, które nie robiły sobie testu i nie wiedzą, czy są zakażone, używania wspólnie z innymi sprzętu do iniekcji) **wynik ujemny** oznacza, iż badany pacjent/pacjentka nie jest zakażony/y HIV. Ale nie musi tak być do końca życia. Wszystko zależy od tego, jak wiele będzie się wiedzieć o możliwościach zapobiegania zakażeniu i używania tych wiadomości w życiu.

Co oznacza dodatni wynik testu?

Dodatni (pozytywny) wynik testu przesiewowego nie jest wynikiem ostatecznym. Szczególnie tam, gdzie częstość zakażeń HIV jest niewielka (jak w Polsce), dość często zdarzają się wyniki fałszywie dodatnie. Dodatni wynik testu przesiewowego **zawsze** musi zostać potwierdzony przy pomocy testu **Western blot**, który wykonuje kilka specjalistycznych laboratoriów w Polsce. W tym teście także poszukuje się przeciwciał, ale skierowanych przeciwko poszczególnym antygenom wirusa. **Dopiero dodatni wynik testu Western blot upoważnia do stwierdzenia, iż pacjent jest zakażony HIV.**

Kto powinien zrobić sobie test?

Każdy kto:

- kiedykolwiek miał kontakt seksualny:
 - z mało znaną osobą/osobami,
 - z osobą zakażoną HIV,
 - z partnerami/partnerkami mającymi wielu partnerów seksualnych,
- miał wielu partnerów/partnerek seksualnych,
- podczas kontaktów seksualnych nie stosował prezerwatyw,
- przebył jakąś z chorób przenoszonych drogą płciową,
- kiedykolwiek miał kontakty z osobą przyjmującą narkotyki w iniekcjach,
- przyjmował narkotyki w iniekcjach i używał do iniekcji narkotyków lub innych substancji sprzętu do iniekcji, z którego korzystały inne osoby,
- wykonywał np. tatuaż lub założenie kolczyków (*piercing*) przy użyciu niedostatecznie wysterylizowanego sprzętu,
- stracił kiedykolwiek kontrolę nad swoim zachowaniem (pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków zmieniających świadomość).

Test powinny wykonać też kobiety planujące zajście w ciążę lub będące na początku ciąży, a także ich partnerzy (więcej → HIV/AIDS a ciąża).

* HIV jest wirusem, który po wielu latach niszczenia układu immunologicznego doprowadza do AIDS, czyli zachorowania na jedną lub wiele chorób wskaźnikowych AIDS (chorób często występujących u osób zakażonych HIV).

Gdzie najlepiej zrobić test?

Testy na HIV można wykonać w większości laboratoriów diagnostycznych, za mniejszą lub większą odpłatnością, zazwyczaj nie są anonimowe.

Najlepszym miejscem do zrobienia testu są Punkty konsultacyjno-diagnostyczne (PKD), w których testy wykonywane są **bez skierowania, bezpłatnie i anonimowo**. W takich Punktach, zanim zostanie pobrana krew na badanie, można się wiele dowiedzieć o rzeczywistym ryzyku zakażenia, sposobach uniknięcia zakażenia, o tym, czym tak naprawdę jest HIV i AIDS. Rozmowy przeprowadzane są przez doradców (najczęściej lekarzy lub psychologów), którzy uzyskali certyfikaty Krajowego Centrum ds. AIDS, a więc przez osoby kompetentne. Możliwe jest także zadanie dodatkowych pytań podczas odbierania wyniku. Doradcy wyjaśniają też osobom zakażonym co mają dalej robić, gdzie zgłosić się w celu dalszej opieki zdrowotnej i ewentualnego leczenia.

Lista tych Punktów, z dokładnymi adresami i godzinami przyjęć jest dostępna w dziale „Test na HIV”.

Jeśli podejmie się decyzję o wykonaniu testu, a takiego Punktu nie ma w miejscu zamieszkania, warto pojechać do znajdującego się najbliżej. Nie tylko spotka się osoby profesjonalne, ale też przyjazne ludziom, nie wyrażające uprzedzeń. Anonimowe wykonanie badania gwarantuje też, że informacje o tym kto robił sobie test, albo jaki uzyskał wynik, nie będą mogły wydostać się poza mury Punktu.

W żadnym z krajów rozwiniętych tak zwanego testu na HIV nie można kupić w aptece i zrobić sobie po cichu w domu. Niewiele osób chcących zrobić sobie test wie o okienku serologicznym, ani o konieczności potwierdzenia wyniku dodatniego. Dlatego najlepiej jest wykonać test w takim miejscu, gdzie można będzie – jeszcze przed pobraniem krwi do badania – dowiedzieć się wiele o tym, jak można się zakazić HIV, jak nie można, jak zmniejszyć ryzyko zakażenia, a także co znaczy wynik ujemny, a co dodatni testu.

Jak odbiera się wynik testu?

Wynik testu wykonanego w Punkcie Konsultacyjno-Diagnostycznym odbiera się wyłącznie osobiście. Nie udziela się informacji o wynikach telefonicznie czy korespondencyjnie. Odbieranie wyniku jest okazją do wyjaśnienia wątpliwości, upewnienia się co do znaczenia wyniku.

Zanim podejmie się decyzję o wykonaniu testu warto się zastanowić, gdzie to badanie zrobić najlepiej i najbezpieczniej dla siebie. W Punktach Konsultacyjno-Diagnostycznych nie pokazuje się dowodu osobistego, a badanie wykonuje się na hasło. Dlatego ani informacja o tym, że ktoś robił badanie, ani tym bardziej o jego wyniku, nie może wydostać się poza mury Punktu.

Pytania, które warto sobie zadać przed podjęciem decyzji o wykonaniu testu w kierunku obecności przeciwciał anti-HIV:

1. Czy chcę zrobić test z własnej woli?

NIE → nie rób testu

TAK

Jeśli do wykonania testu namawia partnerka/partner seksualny, wówczas warto zrobić go wspólnie. [†]

2. Czy, jeśli wynik testu będzie dodatni, możliwe będzie wykonanie testu potwierdzenia?

NIE → nie rób testu

TAK

3. Czy dostępne jest poradnictwo przed i po wykonaniu testu?

NIE → nie rób testu

TAK

4. Czy jest zagwarantowana anonimowość testu?

NIE → nie rób testu

TAK

5. Zrób test.

Dorota Rogowska-Szadkowska,
sierpień 2011r.

[†] Jeśli wykonanie testu kobiecie planującej ciążę lub będącej w ciąży proponuje ginekolog warto, by równocześnie zrobili go przyszła Mama i przyszły Tata.